

El fenomen de l'ocupació: un problema d'Estat.

El passat 15 de novembre del 2022, la **Fundació per a la Seguretat Pública** organitzava a Mataró, la jornada "**Ocupació: dret a l'habitatge, convivència i seguretat pública**".

La importància de la qüestió i la necessitat d'afrontar un debat, on tots els punts de vista (des de la judicatura fins als propis serveis socials) fossin tinguts en compte, feia del tot necessari organitzar una jornada transversal com aquesta.

Per aquest motiu la jornada estava proposada amb tres taules rodones (...):

- Interpretació jurídica i limitacions de la intervenció policial en ocupacions.
- Diàleg sobre l'impacte de la imatge policial i el tractament dels mitjans de comunicació.
- L'ocupació des d'un punt de vista social i els actors que hi participen.

(...) i una ponència magistral a càrrec de l'Excel·lentíssim Sr. Vicente Servet (Magistrat de la Sala Segona del Tribunal Suprem):

- Jurisprudència actualitzada sobre l'ocupació il·legal.

Així, una vegada realitzada la jornada i escoltades totes les intervencions, des de la **Fundació per a la Seguretat Pública** arribem a les següents conclusions:

Primer.- El fenomen de l'ocupació il·legal: una qüestió d'Estat.

"Una de cada dues ocupacions d'habitatge a Espanya es produeixen a Catalunya". Així, el fenomen de l'ocupació esdevé un **problema de naturalesa pública** que, després de la greu crisi sanitària que ha suposat la COVID-19, s'ha incrementat i agreujat exponencialment.

Les modificacions normatives fins ara realitzades s'han mostrat ineficients, la qual cosa ha incrementat la sensació social de "*desprotecció*" legal de grans tenidors i especialment, del "petit" propietari.

Per aquests motius resulta imprescindible abordar legalment aquest fenomen. A més, resulta igualment imprescindible que les diferents administracions reconeguin de manera ferma que el de l'ocupació, ha esdevingut una qüestió d'Estat.

Segon.- La seguretat pública NO té eines suficients per lluitar contra l'ocupació il·legal.

El fenomen de l'ocupació ha incentivat l'increment d'una tipologia delictiva la qual (sense precedents) ha fet evident, l'existència d'un "**mercat negre**". Un mercat que, a més de portar implícit un perfil criminal concret, provoca una sensació d'inseguretat i unes activitats delictives associades.

En conseqüència, els cossos policials es mostren davant la ciutadania, com la primera línia d'actuació rebent la normal sensació d'inseguretat, que provoca el fenomen de l'ocupació.

Per tant és imprescindible que les modificacions normatives donin resposta a la demanda ciutadana i assegurin, la immediatesa en les actuacions policials de desocupació i del retorn de la propietat al seu legítim posseïdor.

Tercer.- Seguretat jurídica.

El legítim propietari d'un immoble ocupat reclama de les autoritats policials i judicials una **ràpida actuació**, la qual ha de permetre-li recuperar de manera efectiva la seva possessió (morada) en un espai temporal considerablement reduït.

Ahora, en el marc de les seves actuacions, per la normativa actual i per la tipologia delictiva denunciada, els cossos policials tenen la sensació d'actuar sota una "*precarietat elevada*" ja que, en funció del resultat de les seves actuacions, els pot exposar fins i tot a responsabilitats individuals.

Així es produeix una divergència entre el delicte que es produeix (tipificat com a lleu per la normativa vigent), els drets que es poden conculcar en funció de l'actuació policial (drets constitucionals) i les responsabilitats penals que (a títol fins i tot particular pels propis efectius policials) se'n poden derivar.

Per aquests motius és imprescindible una modificació normativa que, en el marc de les intervencions dels respectius cossos policials, garanteixi la seguretat jurídica i processal de les seves persones membres.

Quart.- Confiança en el sistema.

La regulació normativa del fenomen de l'ocupació ha de generar confiança de la ciutadania vers el sistema, les institucions i la resta d'actors implicats.

No actuar en aquesta direcció pot generar per contra, un sentiment d'abandonament, desafecció i desconexió de la ciutadania respecte el sistema del qual en forma part.

Per aquest motiu és imprescindible que la legislació no es distanciï del propi sentit comú en tant que, ***“quan la normativa no encaixa amb el sentit comú, no s’ha de canviar el sentit comú, sinó la normativa”***.

Cinquè.- Resposta ràpida.

La ciutadania afectada pel fenomen de l’ocupació, quan reclama l’auxili de les institucions, pretén obtenir una resposta ràpida que agilitzi la resolució del conflicte que pateix.

No actuar amb aquesta immediatesa pot provocar que fins i tot es posi en situació de risc al legítim propietari de l’habitatge ocupat, el qual (davant la manca de resposta de les institucions) pot veure’s amb el “dret moral” d’actuar per via de fet.

A aquest efecte, la normativa actual (tal i com a dia d’avui està redactada) dificulta aquesta immediatesa reclamada alhora que, dona peu a diferents interpretacions que es fan evidents en la disparitat de situacions sobre com s’afronta i es resol un mateix problema.

Per aquests motius es fa imprescindible una modificació normativa que agilitzi i unifiqui en un únic criteri, les actuacions judicials i policials per tal que s’evitin així, diferències interpretatives en la seva resolució.

Sisè.- Responsabilitat de les administracions.

A diferència del que històricament s’ha fet amb la qüestió de l’ocupació, la ciutadania ja no acudeix a la jurisdicció civil (molt més lenta) sinó que, en recerca d’una solució immediata, ho fa a la jurisdicció penal.

Alhora és imprescindible que l’Estat no carregui sobre l’arrendador la solució del conflicte. Per aquest motiu cal dotar de recursos legislatius als propis Jutjats en funcions de guàrdia, a fi i efecte que en el mínim temps imprescindible (24 hores) puguin retornar l’estatge al seu legítim propietari.

Setè.- Els cossos policials com a darrera eina.

El dret a un habitatge digne previst per l’article 47 de la pròpia Constitució Espanyola però també, el dret a la propietat (STS 32/2019 de 28 de gener) provoca un xoc que s’evidencia socialment de manera freqüent.

Alhora, son molts els actors que participen en la resolució de l’ocupació il·legal d’un immoble. A aquest efecte, els cossos policials han d’esdevenir la darrera eina que hi participa i en fer-ho és necessari que com a primer pas, s’obri un procés de mediació que eviti el conflicte social que es produeix en segons quines situacions.

No obstant, no sempre la mediació acabarà resultant efectiva i per tant, la intervenció policial resultarà (com a darrera mesura) inevitable. Quan ho facin, els cossos policials participaran en compliment d'un **imperatiu judicial ineludible** i ho hauran de fer per tant com a policia judicial, garantint la seguretat física i jurídica dels propis efectius policials.

Vuitè.- La responsabilitat dels mitjans de comunicació.

En els darrers anys s'ha culpabilitzat a la policia, malgrat no correspondre-li, de la gestió dels desnonaments. Mediàticament s'ha produït un "ús" i un "abús" del paper, que els cossos policials han tingut en el fenomen dels desnonaments.

La imatge prototípica d'un desnonament és la que correspon a la d'un efectiu policial d'ordre públic davant d'una persona desnonada. Una imatge que ve associada (intencionadament) per la versió, que els mitjans de comunicació tenen per part d'una de les parts implicades (la desnonada).

A aquest efecte, els cossos policials no es mostren accessibles als propis mitjans de comunicació, a qui no ofereixen (facilitant així la seva possible criminalització) una contrainformació (necessària) que expliqui quines han estat les gestions prèvies i quins son els motius de les seves respectives actuacions.

Per aquests motius es fa imprescindible que els cossos policials, en l'exercici de les seves funcions, es mostrin propers i donin resposta a les necessitats que els mitjans de comunicació tenen per explicar què ha passat, per què s'ha arribat a dita situació i quins son els motius que expliquen la seva actuació.

Novè.- Serveis socials: sense recursos no hi ha solució.

Els serveis municipals tenen la difícil i complicada missió "*d'acompanyar les persones en situacions de dificultat vital, econòmica i familiar per millorar el seu benestar i autonomia*".

Però ni els serveis socials municipals, ni tampoc la policia tenen la solució al greu problema de l'ocupació. La manca de recursos, la manca d'estratègia i la manca de política impossibilita una solució definitiva a aquest fenomen.

La borsa d'habitatges per al lloguer social es pot mostrar insuficient davant la important demanda ciutadana. Aspecte que, de produir-se, incentiva a les persones vulnerables a buscar en el "mercat negre" un habitatge alternatiu.

Per tot plegat es fa imprescindible un gran acord polític que doni resposta a aquesta situació. Únicament per mitjà de la política es pot posar solució al fenomen de l'ocupació.

Desè.- Una solució pública i privada.

Les gestores immobiliàries disposen d'un número important d'habitatges que, amb la negociació pertinent i d'arribar a un acord, poden posar-se a disposició de famílies vulnerables.

Els recursos (tant econòmics com humans) que aquestes gestores destinen tant al desallotjament d'habitatges ocupats il·legalment, com a la mediació prèvia per desocupar-les fa que (malgrat no la tinguin) els pugui resultar d'interès fer-se "*corresponsables de la situació*".

Per tant, es fa imprescindible recórrer al pragmatisme i fugir així, de discursos que en cap cas afavoreixen a la solució de la qüestió. Es fa igualment essencial que, mitjançant l'acord d'institucions públiques i entitats privades, es pugui incrementar l'habitatge social i reduir l'habitatge ofert en el "*mercat negre*".

Per tots els extrems esmentats, des de la Fundació per la Seguretat Pública recomanem:

- 1.** GARANTIR tant el dret constitucional a un habitatge digne, com el de la propietat privada.
- 2.** PRENDRE CONSCIÈNCIA política i social que el fenomen de l'ocupació ha esdevingut un problema de naturalesa pública.
- 3.** REALITZAR les modificacions normatives pertinents per tal que la legislació:
  - a.** Unifiqui criteris d'actuació judicial i disminueixi així, interpretacions legislatives.
  - b.** Doni una resposta ràpida a les demandes ciutadanes davant les ocupacions il·legals, així com també asseguri la immediata actuació policial.
  - c.** Garanteixi la seguretat jurídica de les persones membres dels cossos de seguretat en llurs actuacions professionals.
- 4.** GENERAR confiança en les institucions, les quals han de garantir que aquesta es produeixi amb les seves pròpies intervencions.

- 5.** GARANTIR un procés de mediació previ que eviti el conflicte social que es pot generar en determinades situacions.
- 6.** FACILITAR que els cossos policials es mostrin propers i donin resposta a les necessitats dels mitjans de comunicació, d'explicar què és el que ha passat i per quin motiu s'ha actuat.
- 7.** ASSOLIR un acord ampli i transversal que asseguri els recursos socials i necessaris per donar resposta a les demandes de desprotecció ciutadana.
- 8.** RECÓRRER a recursos privats que incrementin les borses d'habitatges socials municipals amb la intenció que puguin ser posats a disposició de persones vulnerables i es redueixi així, la borsa de pisos obtinguts il·legalment del "mercat negre".